

Shrnutí hlavních poznatků

- Ke konci roku 2016 žilo na území Olomouckého kraje 200,3 tis. obyvatel ve věku do 29 let (včetně). Od roku 2001 jejich počet klesl o 57,3 tis., čímž se podíl mladé generace na krajské populaci snížil z 40,1 % na 31,6 %. Dlouhodobě nejpočetnější podskupinu mladých osob tvoří lidé ve věku 25–29 let.
- Kombinací nízké porodnosti a delší střední délky života bydlí v kraji od roku 2006 více osob starších 65 let než dětí ve věku do 14 let. Převaha starší složky obyvatelstva je rok od roku znatelnější a v roce 2016 byla v rámci kraje nejvyšší na Konicku.
- V letech 2001–2016 se v kraji narodilo 102,5 tis. dětí, z toho 57,5 tis dětí ženám do 29 let. Podíl mladších rodiček v čase klesá. Zatímco v roce 2001 mělo matku ve věku do 29 let 78,1 % živě narozených dětí, o 15 let později jich bylo pouze 46,5 %. Ženy starší 30 let převažují mezi rodičkami od roku 2009, tj. osm let v řadě.
- Jevem s dlouhodobou platností je trvale rostoucí podíl dětí narozených mimo manželství, a to především u žen ve věku do 29 let. Jestliže v roce 2001 se matkám ve věku do 29 let narodilo 23,5 % dětí, v roce 2016 již 59,5 %.
- Vedle mateřství charakterizuje dlouhodobý trend odkladu do pozdějšího věku také vstup mladých párů do manželského svazku. Tuto tendenci dokumentuje klesající podíl mladých snoubenců a rostoucí průměrný věk ženichů a nevěst při uzavření prvního sňatku. Mezi roky 2001 a 2016 se v případě ženichů zvýšil o 4,6 roku na 32,0 let a v případě nevěst o 4,5 roku na 29,4 let.
- V letech 2001–2016 získal Olomoucký kraj díky migraci 38,1 tis. nových obyvatel ve věku do 29 let a naopak 39,7 tis. osob stejného věku ztratil. Výsledkem bylo záporné migrační saldo -1 641 osob.
- Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 převažovali mezi muži a ženami ve věku 15–29 let svobodní (93,7 %) a svobodné (86,1 %). Z celkové krajské populace ve věku do 29 let žilo 70,2 % obyvatel v obci svého narození (tzv. rodáci). Úzká vazba mladých osob na své rodiště s rostoucím věkem slábne, a to především po ukončení povinné školní docházky. Z pohledu mladé generace opouští častěji své rodiště ženy.
- V dlouhodobém výhledu se předpokládá úbytek obyvatelstva Olomouckého kraje i jeho nejmladší složky. Na horizontu projekce v roce 2050 by měl počet obyvatel v kraji klesnout na 564,2 tis. osob. Mladá generace obyvatel do 29 let by měla zahrnovat 146,3 tis. osob, tj. pouze čtvrtinu z krajské populace.
- Podle výsledků sčítání lidu, domů a bytů v roce 2011 měla necelá třetina mladé generace úplné střední vzdělání s maturitou, dalších 30 % mladých v kraji mělo pouze základní vzdělání vč. neukončeného a 11 % juniorů dosáhlo vysokoškolského vzdělání.
- Počet dětí v mateřských školách dosáhl téměř 23 tis. Ve školkách vzrostl podíl dětí mladších 3 let na 15,5 % a byl nejvyšší mezi kraji. Zajímavostí také zůstává, že v mateřských školách Olomouckého kraje pracuje 14 učitelů mužů. I přes toto malé číslo se jedná o druhý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání.
- Základní školy se z dlouhodobého hlediska potýkaly s poklesem počtu žáků, který se zastavil až v roce 2010, kdy se počty žáků začaly opět navyšovat. Výuku na základních školách zajišťují převážně ženy, jejich podíl činil ve školním roce 2016/17 celkem 84,5 %.
- Počty žáků středních škol poklesly během uplynulých 10 let o čtvrtinu, což bylo způsobeno především populačním poklesem v příslušných věkových skupinách. Dlouhodobě klesá zájem o střední vzdělávání s výučním listem.
- Na různých vysokých školách v České republice studovalo v roce 2016 celkem 17 tisíc studentů s trvalým bydlištěm v Olomouckém kraji a se státním občanstvím ČR. Jejich počet od roku 2011 neustále klesá. Za posledních pět let se jedná o více než čtvrtinový pokles.
- Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil žilo v Olomouckém kraji v roce 2016 celkem 105 tis. mladých lidí ve věku 15–29 let. Jejich počet se od roku 2001 snížil téměř o jednu třetinu. Ekonomicky aktivních bylo 50,7 tis. osob uvedeného věku.
- Podle SLDB 2011 bylo ve věku 15–29 let zaměstnáno 48,8 tis. osob, nejčastěji v průmyslových podnicích a dále v odvětvích obchodu a ve veřejné správě a obraně. Nezaměstnaných bylo 10,6 tis. juniorů a na budoucí povolání se připravovalo 50,8 tis. v uvedeném věku.



- Průměrné měsíční výdělky mladých zjištěné z Informačního systému o průměrném výdělku Ministerstva práce a sociálních věcí byly nižší než průměrný plat či mzda dosažená v kraji a patřily k nižším v porovnání s ostatními kraji.
- Díky rostoucí ekonomice se daří i mladým najít zaměstnání. Na konci roku 2016 bylo bez práce 1 129 absolventů a mladistvých evidovaných úřady práce na území kraje. Je to jeden z nejlepších výsledků za poslední roky.
- U praktických lékařů pro děti a dorost bylo v roce 2015 registrováno 109,1 tis. dětí a dospívajících. K nejčastěji ošetřeným onemocněním patří nemoci dýchací soustavy a nemoci nervové soustavy, oka a ucha zahrnující poruchy vidění, slabozrakost apod. V ambulantních odděleních alergologie a klinické imunologie jsou u mladých pacientů nejčastější diagnózou astma a senná rýma. V nemocnicích bývá nejvíce pacientů hospitalizováno s nemocemi dýchacích cest a pro zranění způsobenými vnějšími příčinami.
- Také junioři se mohou ocitnout v nepříznivé životní situaci a mohou využít pomoci řady sociálních služeb v kraji. Řadě rodin jsou vypláceny dávky státní sociální podpory. Mezi ně můžeme zařadit i rodičovský příspěvek, příspěvek na dítě, porodné, příspěvek na bydlení apod. V náhradní rodinné péči je v současnosti umístěno kolem 1 tis. dětí a mladistvých. Siroťáci důchod pobírá 2,7 tis. dětí z kraje.
- Podle SLDB 2011 hospodařilo na území kraje 15,5 tis. domácností, v jejichž čele stála osoba ve věku 15–29 let. Ačkoliv mezi všemi hospodařícími domácnostmi v kraji převažovaly úplné rodiny, nejrozšířenější podskupinou domácností juniorů tvořily domácnosti jednotlivců. Tyto domácnosti charakterizovala převaha mužů nad ženami, výrazná dominance svobodných a častější sdílení bytu s další hospodařící domácností.
- Bydlení mladé generace je častěji spojené s bytovými domy, ve kterých žilo 68,3 % domácností. Z pohledu právního důvodu užívání volila největší část domácností juniorů bydlení v nájemních bytech (33,1 %). Nájemní bydlení bylo nejrozšířenější jak u mladých domácností jednotlivců, tak úplných a neúplných rodin.
- Obytná plocha bytů obývaných domácnostmi juniorů činila při sčítání v roce 2011 v průměru 56,1 m². Domácnosti jednotlivců ve věku 15–29 let užívaly byty s průměrnou obytnou plochou 51,5 m². Menší byty byly charakteristické pro mladé domácnosti jednotlivců, úplných i neúplných rodin.
- Volnočasové aktivity nabízejí v kraji základní umělecké školy, školní družiny, školní kluby a střediska volného času. Umělecké školy navštěvovalo ve školním roce 2016/17 přes 14 tis. žáků. V družinách a školních klubech v kraji bylo zapsáno 23 tis. dětí. Střediska volného času přijala 16 tis. dětí a zorganizovala 365 táborů a pobytových akcí.
- K internetu se připojuje denně nebo téměř denně 92 % mladých ve věku 16–29 let. Mladí se k internetu nejčastěji připojují přes mobilní telefon. Profil na některé ze sociálních sítí má 90 % juniorů.
- K aktivnímu využití volného času patří mj. četba. Ve veřejných knihovnách kraje bylo registrováno 18 tis. dětí ve věku do 15 let, což představovalo 32% podíl na počtu dětí ve věku 6–14 let.
- Každoročně je v souvislosti s trestným činem v Olomouckém kraji stíhaná a vyšetřována v průměru stovka dětí do 15 let a přibližně 200 mladistvých. Nebezpečím pro mladé lidi je i možnost vzniku závislosti na kouření, alkoholu, drogách apod.
- Mladí lidé mají zájem o práci pro veřejnost, aktivně se zapojují jako kandidáti ve volbách. Nejvíce se angažují v komunálních volbách. V posledních volbách v roce 2014 tvořili mladí kandidáti do 30 let 10 % z celkového počtu kandidujících.